

Quickscan Ecologie

Waterstofcompressiestation Moerdijk

Opdrachtgever: Air Liquide

Lievens Milieu B.V.

Documentnummer
SOB009733.QS.02.SMP009733

KvK
30152124

Telefoon
088-9102000

Versie
2

Postadres
Ringwade 41
3439 LM Nieuwegein

Internet
Lievens.com

Datum
10-09-2019

Colofon

Rapporthistorie

01	27-08-2019	Concept
02	10-09-2019	Definitief

Contactgegevens

David van der Veen
088 910 2033
DvdVeen@lievense.com

Autorisatie

Documentnummer	Versie	Status
SOB0097933.QS.02.SMP009733	2	Definitief

Opgesteld door	Functie	Datum	Paraaf
S. Nelis	Ecoloog	27-08-2019 10-09-2019	
Geverifieerd door	Functie	Datum	Paraaf
D. Van der Veen	Ecoloog	28-08-2019 10-09-2019	
Akkoord projectleider	Functie	Datum	Paraaf
D. Van der Veen	Ecoloog	28-08-2019 10-09-2019	

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Wettelijk kader	6
2.1	Soortenbescherming	6
2.2	Gebiedenbescherming	7
3	Onderzoeksopzet	8
3.1	Beschikbare gegevens	8
3.2	Veldbezoek	8
3.3	Effectenbeoordeling	8
4	Plangebied	9
4.1	Huidige situatie	9
4.2	Planontwikkeling	10
5	Beschermde soorten	12
5.1	Planten	12
5.2	Grondgebonden zoogdieren	12
5.3	Vleermuizen	14
5.4	Amfibieën	15
5.5	Reptielen	15
5.6	Vissen	15
5.7	Ongewervelden	16
5.8	Vogels	16
6	Beschermde gebieden	17
6.1	Natura 2000-gebieden	17
6.2	Provinciaal natuurbeleid: Natuurnetwerk Nederland	18
7	Effectenbeoordeling	19
7.1	Inleiding	19
7.2	Toetsing beschermde soorten	19
7.3	Toetsing beschermde gebieden	21
8	Conclusie	23
9	Advies en vervolgtraject	25
9.1	Advies	25
9.2	Vervolgtraject	26
9.3	Geldigheid onderzoeksgegevens	27
	Overzicht bijlagen	28

Bijlage 1	29
- Literatuur	
Bijlage 2	30
- Wetgeving en beleid	
Bijlage 3	35
- Kaart regionale ligging	
Bijlage 4	36
- Impressie plangebied	

1 Inleiding

In opdracht van Air Liquide heeft Lievense Milieu B.V. een Quicksan Ecologie uitgevoerd voor het plangebied aan de Nieuwendijk te Moerdijk (provincie Noord-Brabant). Aanleiding voor deze Quicksan is de geplande bouw van een waterstofcompressiestation. De Quicksan vormt de eerste fase in het toetsen van plannen aan de Wet natuurbescherming (hierna Wnb) en beleid Natuurnetwerk Nederland (hierna NNN). In bijlage 2 wordt de natuurwetgeving en het natuurbeleid nader toegelicht. De voorliggende toets leent zich niet direct voor een eventueel noodzakelijke ontheffingsaanvraag voor de geplande planontwikkeling.

Het doel van de Quicksan is, om op basis van een literatuuronderzoek en een veldonderzoek, een inschatting te maken of:

- Beschermde planten- en diersoorten in het plangebied of directe omgeving van het plangebied kunnen voorkomen;
- De planontwikkeling mogelijk effect(en) heeft op de al dan niet aanwezige beschermde planten- en diersoorten en daarmee mogelijk strijdig is met de soortenbescherming conform de Wnb;
- Een noodzaak aanwezig is voor het uitvoeren van een nader onderzoek naar de mogelijk voorkomende beschermde planten- en diersoorten, door een gerichte veldinventarisatie volgens de geldende protocollen;
- De planontwikkeling plaatsvindt in of nabij een beschermd natuurgebied (Natura 2000-gebied) of het NNN / Weidevogelkerngebied en of daarbij sprake is van de noodzaak voor nadere toetsing en vergunning in het kader van gebiedsbescherming conform de Wnb inclusief externe werking en/of het provinciale beleid omtrent het NNN.

Zowel bij mogelijke effecten als bij onvoldoende gegevens over de mogelijke aanwezige beschermde soorten of gebieden, volgt doorgaans het advies voor het uitvoeren van een nader onderzoek en/of toetsing. Op basis daarvan kan een vergunning en/of ontheffing bij het bevoegd gezag aangevraagd worden. Als in het plangebied geen beschermde soorten of functies (onder andere verblijfplaatsen) aanwezig zijn, en het plangebied geen functie heeft voor deze soorten is het aanvragen van een ontheffing en het nemen van soortgerichte maatregelen niet noodzakelijk. Bij het voorkomen van algemene (niet strikt beschermde) soorten geldt wel de zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb).

Lievense Milieu B.V. is door Normec Certification gecertificeerd voor de ISO 9001- en de 14001-normen en heeft een eigen kwaliteitssysteem. De medewerkers van Lievense Milieu B.V. voor de uitvoer van flora- en faunaonderzoeken zijn allen VCA gecertificeerd. Daarnaast is Lievense actief lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

Lievense Milieu B.V. is niet aansprakelijk voor (vervolg)schade welke kan voorkomen op basis van de inhoud en resultaten van het opgestelde activiteitenplan. Dit rapport is opgesteld op verzoek van de opdrachtgever en is haar eigendom.

2 Wettelijk kader

2.1 Soortenbescherming

De Wnb voorziet in de bescherming van planten- en diersoorten (zie bijlage 2). De basis wordt gevormd door de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. In de Wnb zijn hiernaast, op basis van internationale afspraken, drie beschermingsregimes opgesteld voor strikt beschermde soorten:

- Artikel 3.1: Vogelrichtlijnsoorten;
- Artikel 3.5: Habitatrichtlijnsoorten en soorten van de Conventie van Bern Appendix II en de Conventie van Bonn Appendix I;
- Artikel 3.10: Andere (nationale) soorten.

Elk van de drie beschermingsregimes kent zijn eigen soortenlijsten met daarbij eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffingsverlening. Voor de eerste twee beschermingsregimes sluiten deze nauw aan bij de verboden en uitzonderingen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere soorten geldt een minder strikt regime. In bijlage 1 staat uitgelegd welke verboden dit zijn en wat deze inhouden. In dit hoofdstuk volgt een overzicht van alle beschermde soorten die in het plangebied of de directe omgeving zijn waargenomen of te verwachten zijn. In tabel 2.1 zijn de verboden per beschermingsregime opgenomen in bijlage 1 staat nader toegelicht.

Tabel 2.1: Verboden per beschermingsregime

Soorten	Artikel	Verboden
VRL-soorten	3.1	Lid 1. Opzettelijk doden/vangen Lid 2. Opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten/eieren Lid 3. Wegnemen van nesten Lid 4. Eieren rapen/onder zich hebben Lid 5. Opzettelijk verstoren (indien van wezenlijke invloed op de SVI)
HRL-soorten, soorten uit bijlage I en II van de Bern conventie en bijlage I van de Bonn conventie	3.5	Lid 1. Opzettelijk doden/vangen Lid 2. Opzettelijk verstoren Lid 3. Eieren te rapen of vernielen Lid 4. Beschadigen of vernielen van rust- en voortplantingsplaatsen Lid 5. Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten
Andere beschermde soorten	3.10	Lid 1 a. Opzettelijk doden/vangen van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden (vernoemd in onderdeel a) Lid 1 b. Beschadigen of vernielen van rust- en voortplantingsplaatsen van soorten (als bedoeld in onderdeel a) Lid 1 c. Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten (als bedoeld in onderdeel b)

2.2 Gebiedsbescherming

Het gebiedsbeschermingsdeel van de Wnb voorziet in de bescherming van natuurgebieden van Europees belang welke behoren tot het Natura 2000-netwerk. Deze gebieden worden beschermd om de gunstige staat van instandhouding van vogelsoorten, habitattypen en andere planten- en diersoorten te behouden en waar nodig te herstellen. De basis wordt gevormd door de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Naast de wettelijke bescherming van de Natura 2000-gebieden heeft Nederland de bescherming van andere gebieden vastgelegd in het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De bescherming van het NNN vindt plaats door toetsing van de bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen aan het NNN-beleid.

3 Onderzoeksopzet

3.1 Beschikbare gegevens

Grote delen van Nederland zijn in de afgelopen jaren reeds onderzocht op aanwezige beschermde soorten. De gegevens afkomstig van deze onderzoeken worden grotendeels gepubliceerd in boeken (soortverspreidingsatlassen), rapportages of zijn op internet te raadplegen. De geraadpleegde literatuur en internetbronnen staan weergegeven in bijlage 1. Tevens is gebruik gemaakt van de informatie uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF, 2019). Van de afgelopen tien jaar zijn de beschikbare gegevens over het voorkomen van beschermde natuurwaarden in en binnen de invloedssfeer (binnen een straal van maximaal 2 kilometer) van het plangebied voorafgaand aan het veldbezoek geanalyseerd en in het veld geverifieerd.

3.2 Veldbezoek

Inzicht in het voorkomen van beschermde soorten wordt verkregen door het uitvoeren van een oriënterend veldbezoek. Met dit veldbezoek kan beoordeeld worden of de planten- en diersoorten die in de bestaande gegevens zijn genoemd, ook daadwerkelijk in het gebied voorkomen of verwacht kunnen worden. Daarnaast kan worden beoordeeld of ook andere beschermde soorten voorkomen of te verwachten worden op basis van de aanwezige terreinkenmerken en beheer.

Het oriënterend veldbezoek is door Lievense Milieu B.V. op 22 juli 2019 uitgevoerd door een ecooloog van Lievense. Ten tijde van de inspectie was het droog, 26,4°C met een zwakke zuidwesterwind (2 Bft).

3.3 Effectenbeoordeling

De omvang van de werkzaamheden en de veranderingen die worden aangebracht in het plangebied vormen de basis voor de effectenbeoordeling. Op basis van de effecten-beoordeling wordt beoordeeld of en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn.

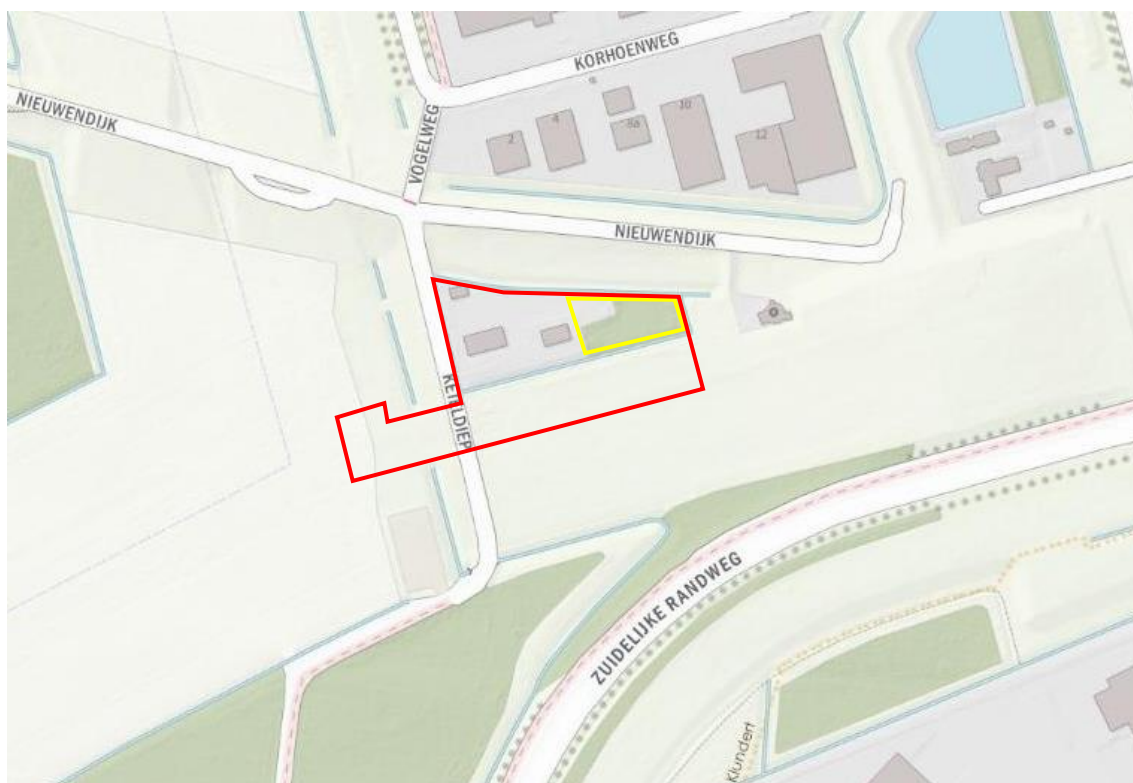
De effectenbeoordeling houdt rekening met tijdelijke effecten (tijdens de uitvoering van de werkzaamheden) en langdurige effecten (na de uitvoering). In hoeverre het mogelijk is om een complete effectanalyse te maken, is afhankelijk van de volledigheid en bruikbaarheid van de beschikbare verspreidingsgegevens en volledigheid van de uit te voeren werkzaamheden en planning daarvan.

In de effectenbeoordeling wordt ervan uitgegaan dat de werkzaamheden gedurende daglichtperiode worden uitgevoerd. Wanneer aanvullend onderzoek noodzakelijk blijkt, is dat beschreven.

4 Plangebied

4.1 Huidige situatie

Het plangebied heeft een oppervlakte van 1.100 m² en ligt aan de Nieuwendijk en Keteldiep, ten oosten van Klundert en ten zuiden van Port of Havenschap Moerdijk (provincie Noord-Brabant) (zie figuur 4.1). Het plangebied bestaat zelf uit verharding met opstallen voor opslag en een bosje met bomen, een watergang (niet watervoerend), een verharde weg en boerenland. Het plangebied grenst aan de noordkant aan een watervoerende watergang. Het plangebied wordt verder omgeven door weiland (monotoon grasland dat begraaasd wordt door schapen) en akkers. In de omgeving zijn verharde wegen, bedrijfsterreinen, groenstructuren (bomen en bosjes) en blauwstructuren (sloten) aanwezig. Figuur 4.2 geeft een impressie van het plangebied.

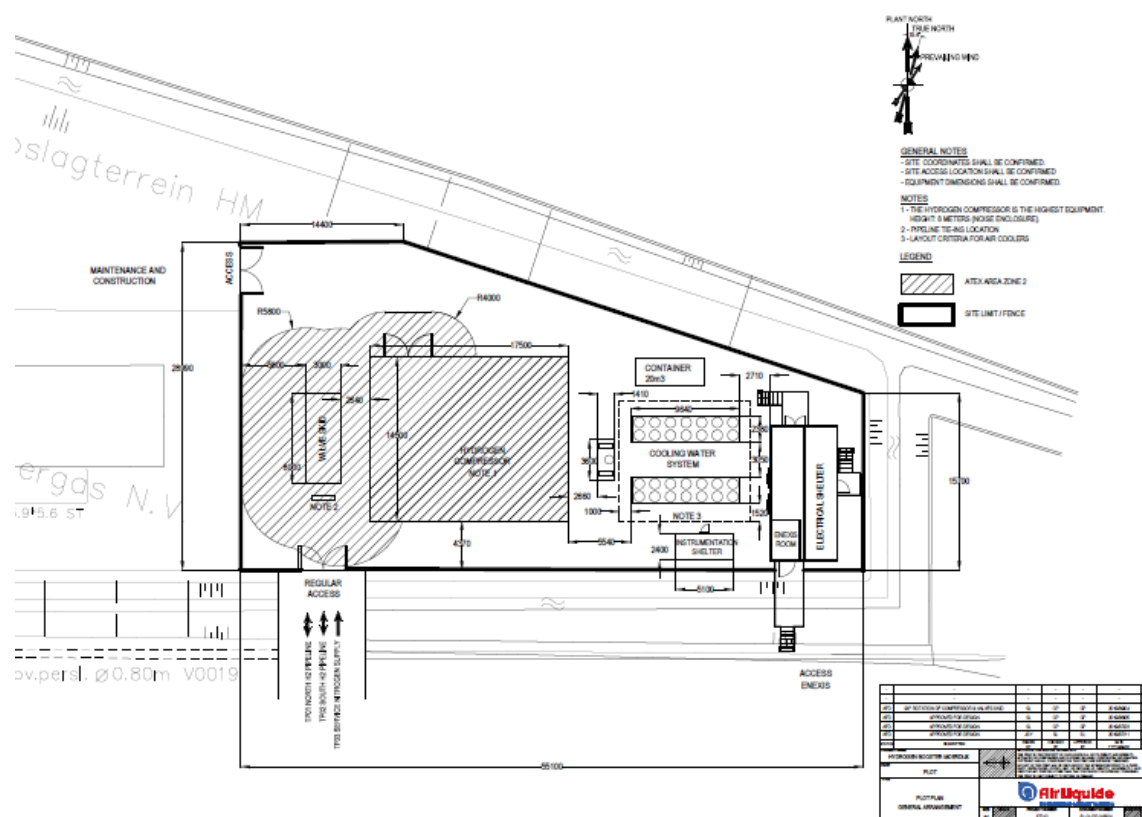
Figuur 4.1: Locatie van het plangebied (rood kader) en bouwlocatie (geel kader). Bron: Pdok.nl

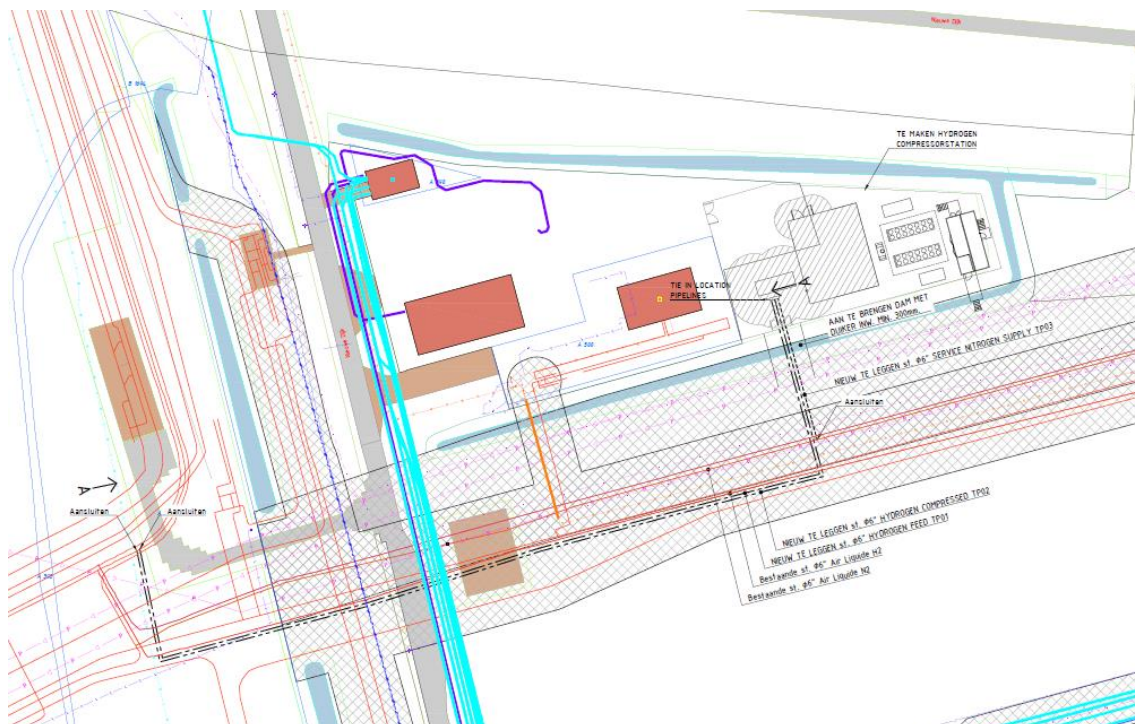
Figuur 4.2: Impressie van het plangebied. Bron: Google 2018 en Lieveense 22-7-2019.

4.2 Planontwikkeling

De geplande herontwikkeling betreft de bouw van een waterstofcompressiestation op de plek van de bomen (geel kader figuur 4.1 en detailontwerp figuur 4.3). Hierbij komt er naast toegang over bestaand terrein ook toegang via de te dempen watergang aan de zuidkant (zie ontwerp figuur 4.3 en 4.4). Deze watergang wordt gedempt middels een dam met duiker en er wordt middels een open ontgraving leidingen gelegd naar andere bestaande leidingen aan de westkant van het Keteldiep. Medio april 2020 vangen de werkzaamheden aan door het leggen van funderingen. Overige uitvoeringscondities en planning is op moment van schrijven (d.d. 10-09-2019) onbekend.

Figuur 4.3: Ontwerp waterstofcompressiestation binnen geel kader figuur 4.1. Bron: Air Liquide

Figuur 4.4: Ontwerp binnen plangebied (rood kader figuur 4.1). Zwarte streep-stiplijnen zijn nieuw te leggen leidingen; overige kleuren zijn bestaande kabels en leidingen. Bron: Air Liquide

5 Beschermde soorten

5.1 Planten

Literatuuronderzoek

Vanuit de verspreidingsgegevens (NDFF, 2019) is binnen 2 kilometer van het plangebied de aanwezigheid van het groot spiegelklokje bekend. De soort is waargenomen op 100 meter ten westen van de bouwlocatie (30 meter van het plangebied). Groot spiegelklokje is een éénjarige soort en staat op open, zonnige, vochtige, stikstofarme, matig voedselrijke bodems. Ze groeit van nature op zandige stroomruggen in rivierdalen, op open plekken van dijken en bermen, in graanakkers, op stoppelvelden en braakliggende terreinen. De vondst wordt aangeduid als 'niet wild'.

Verkennd veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Het plangebied bestaat uit verharding en de bouwlocatie uit dichte begroeiing van bomen en struiken dat weinig licht doorlaat. Op basis van de terreinkenmerken en het huidige gebruik wordt het voorkomen van groot spiegelklokje en andere beschermde plantensoorten binnen het plangebied en de bouwlocatie uitgesloten.

5.2 Grondgebonden zoogdieren

Literatuuronderzoek

De verspreidingsgegevens (NDFF, 2019) van grondgebonden zoogdieren geven aan dat in de omgeving (tot 5 kilometer) van het plangebied diverse grondgebonden zoogdierensoorten kunnen worden aangetroffen. Voor algemene soorten (onder andere bosmuis en egel) geldt een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling in de Provincie Noord-Brabant (Provincie Noord-Brabant, 2016). Voor de in de omgeving voorkomende soorten als bever, noordse woelmuis (habitatrichtlijnsoorten), bunzing, eekhoorn en steenmarter (nationaal beschermde soorten) geldt geen vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling in de provincie Noord-Brabant. Het havenbedrijf Port of Moerdijk heeft daarentegen wel een generieke ontheffing voor kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel); verspreid in het gebied is nieuw habitat en zijn verblijfplaatsen gecreëerd.

- De bever komt met name voor in moerassen, langs beken, rivieren, zijtakken en meren. De soort bouwt dammen (als oorspronkelijke waterdiepte lager is dan vijftig centimeter) en burchten, en heeft daarom bossen in zijn leefomgeving nodig die aan de oever grenst. De soort komt voor langs het Hollandsch Diep en in de Biesbosch.
- De noordse woelmuis leeft in hoge vegetaties met vooral riet. In gebieden waar andere woelmuizen voorkomen, komt de soort voor in natte terreinen zoals rietland, moeras, zeer extensief gebruikte weilanden, drassige hooilanden, vochtige duinvalleien en periodiek overstroomde terreinen. De soort is één keer waargenomen aan de overkant van het Hollandsch Diep.

- De bunzing heeft een voorkeur voor kleinschalige landschappen en gebruikt takkenhopen en oude hopen van bijvoorbeeld, muizen, mol, konijn, vos en das welke over het algemeen in de dekking van bosschages, heggen of andere lijnvormige elementen liggen. De bunzing is net binnen de straal van 5 kilometer aangetroffen; zowel in het zuiden als westen ten opzichte van het plangebied.
- De eekhoorn is voornamelijk gebonden aan park, tuin en bossen met voldoende nestgelegenheid (hoge, brede bomen) en voldoende foerageermogelijkheden (hoge bomen). De eekhoorn is eenmaal waargenomen op 730 meter ten westen van het plangebied.
- De steenmarter heeft de voorkeur voor parklandschap, maar ook in bos arme gebieden, steengroeven en rotsige hellingen. De soort is vooral te vinden in de nabijheid van dorpen en boerderijen en in grote steden. De steenmarter heeft een voorkeur voor gebieden met kleinschalige landbouw met oude schuren, heggen en geriefhoutbosjes. Daarbij is de aanwezigheid van elementen zoals groenstroken, heggen, bosjes, greppels en bermen van belang. De steenmarter is één keer waargenomen langs de Roode vaart op 3,4 kilometer van het plangebied.

Verkennd veldbezoek

Tijdens het verkennd veldonderzoek is het plangebied beoordeeld op habitatgeschiktheid voor beschermde, niet-vrijgestelde grondgebonden zoogdieren. Daarnaast is extra aandacht besteed aan de te kappen bomen in het plangebied. Deze zijn voor zover mogelijk onderzocht op sporen en potentiële nesten en hopen van de eekhoorn.

Op basis van de terreinkenmerken wordt de aanwezigheid van de bever in het plangebied uitgesloten; geschikt habitat ontbreekt en ligt volledig geïsoleerd van potentiële bronpopulaties.

Op basis van de terreinkenmerken wordt de aanwezigheid van de noordse woelmuis in het plangebied uitgesloten; geschikt habitat ontbreekt.

Op basis van de terreinkenmerken kan de aanwezigheid van de kleine marterachtigen bunzing, maar ook hermelijn en wezel niet worden uitgesloten. Het aanwezige bosje met takkenrillen binnen de bouwlocatie (zie figuur 5.1, pagina 14) vormt in potentie een geschikt verblijfshabitat. Er zijn tijdens het veldbezoek geen sporen aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van de bunzing, maar het bosje was niet toegankelijk door dichte vegetatie. In de directe omgeving zijn voldoende alternatieven beschikbaar; een eventueel aanwezige foerageerhabitat is door aanwezigheid van alternatieven in de omgeving niet essentieel.

Hoewel de bouwlocatie in potentie geschikt is als foerageergebied voor de eekhoorn, wordt de aanwezigheid van de soort door de terreinkenmerken in de directe omgeving uitgesloten. Het bosje staat voor de eekhoorn volledig geïsoleerd; er is geen corridor in de vorm van een bomenrij aanwezig en er is in de omgeving voldoende geschikter habitat aanwezig die wel onderling verbonden zijn door bomenrijen of andere beschutting gevende vegetatie. Er zijn tijdens het veldbezoek ook geen sporen aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van de eekhoorn.

Op basis van de terreinkenmerken kan de aanwezigheid van de steenmarter binnen het plangebied worden uitgesloten; er is geen geschikt habitat in de vorm van oude schuren of zolders aanwezig. Er zijn tijdens het veldbezoek ook geen sporen aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van de steenmarter. In de directe omgeving zijn voldoende alternatieven beschikbaar; een eventueel aanwezige verblijfplaats of foerageerhabitat is niet essentieel.

Figuur 5.1: Takkenril (rood omcirkelt) aan de grens van het bosje binnen de bouwlocatie.

5.3 Vleermuizen

Literatuuronderzoek

De verspreidingsgegevens (NDFF, 2019) van vleermuizen geven aan dat in de omgeving van het plangebied (tot 5 kilometer) vleermuizen kunnen voorkomen. Alle vleermuizen zijn strikt beschermd conform de Wnb. De voorkomende vleermuizen zijn gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis.

De bomen binnen het plangebied bieden mogelijk potentiële verblijfplaatsen. Er zijn echter ook lichtmasten op het terrein aanwezig die een verstorende werking hebben. Sinds 5 juli 2019 geldt er een gebiedsontheffing voor de ruige dwergvleermuis.

Verkenkend veldbezoek

Tijdens het verkennend veldonderzoek is een habitatcheck uitgevoerd op basis van de checklist van het vigerende Vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad NGB, 2017).

Alhoewel geen geschikte holtes en scheuren waarneembaar waren en de meeste bomen vrij dun zijn en het bos deels mogelijk verlicht is door lichtmasten, is het niet volledig uitgesloten dat in de bomen binnen het plangebied geen potentieel geschikte vleermuisverblijfplaatsen (holtes en scheuren) aanwezig zijn. Dit omdat de bomen nog vol in het blad stonden.

5.4 Amfibieën

Literatuuronderzoek

De verspreidingsgegevens van (NDFF, 2019) amfibieën geven aan dat in de omgeving van het plangebied (tot 5 kilometer) diverse amfibieënsoorten aanwezig kunnen zijn. De mogelijk voorkomende soorten zijn nationaal beschermde soorten (artikel 3.10) zoals: bruine kikker, gewone pad, meerkikker en bastaardkikker. Voor deze soorten geldt een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling (provincie Noord-Brabant, 2016).

Rondom het plangebied zijn sloten aanwezig die kunnen dienen als voortplantingswater voor amfibieën. De bouwlocatie kan worden gebruikt als winterhabitat voor algemene amfibieën.

Verkennd veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn de sloten afgelopen, deze waren bijna droog en vol met riet, waardoor er geen potentieel habitat aanwezig is voor beschermde amfibieën zoals rugstreeppad, poelkikker of kamsalamander. Er zijn geen amfibieën waargenomen.

5.5 Reptielen

Literatuuronderzoek

Uit de verspreidingsgegevens (NDFF, 2019) van reptielen zijn geen waarnemingen bekend in het plangebied of in de directe omgeving (tot 5 kilometer).

Verkennd veldonderzoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen reptielen aangetroffen. Door ontbreken van voldoende geschikt water wordt ook niet verwacht dat de takkenril een potentiële voortplantings- of winterhabitat vormt.

5.6 Vissen

Literatuuronderzoek

Vanuit de verspreidingsgegevens (NDFF, 2019) zijn waarnemingen bekend van de grote modderkruiper. De soort is alleen waargenomen aan de overkant van het Hollandsch Diep. De grote modderkruiper komt voor in moerasgebieden en (polder)sloten met rijke watervegetatie, zolang voldoende modder aanwezig is om in weg te kruipen.

Verkennd veldbezoek

In het plangebied zijn watergangen aanwezig; doordat zij droog staan en alleen bij regen watervoerend zijn, kan de aanwezigheid van de grote modderkruiper binnen het plangebied worden uitgesloten.

5.7 Ongewervelden

Literatuuronderzoek

Vanuit de verspreidingsgegevens (NDFF, 2019) zijn geen waarnemingen bekend van beschermde libellen, dagvlinders en overige ongewervelden.

Verkennd veldbezoek

Het plangebied bestaat voor het grootste deel uit verharding; de bouwlocatie uit verruigd bos. Op basis van de verspreidingsgegevens en de terreinkenmerken worden beschermde ongewervelden niet verwacht.

5.8 Vogels

Literatuurstudie

Uit de verspreidingsgegevens blijkt dat er waarnemingen zijn van broedvogels met jaarrond beschermde nesten van categorie 1 t/m 4 in de omgeving (tot 5 kilometer) van het plangebied. Dit zijn de soorten buizerd, gierzwaluw, havik, huismus, sperwer en steenuil. Op 120 meter van het plangebied is een in gebruik zijnde buizerdnest bekend. In de omgeving van het plangebied zijn verscheidene waarnemingen bekend van algemene broedvogels. Dit betreft onder meer boomklever, huiszwaluw, roodborst en spreeuw.

- Buizerd, havik en sperwer foerageren in halfopen (agrarisch) gebied met bos of bosschage in de directe omgeving. Deze soorten broeden overwegend in bomen.
- De huismus nestelt zich met name onder dakpannen en dakgoten.
- De gierzwaluw heeft haar verblijfplaats in gebouwen onder makkelijk toegankelijk dakbedekking (zoals dakpannen) en nestkasten, op minimaal drie meter hoogte.
- De steenuil maakt regelmatig gebruik van nestkasten, holtes in wilgen of oude schuren.

Sinds 5 juli 2019 geldt er een gebiedsontheffing voor de buizerd.

Verkennd veldonderzoek

Tijdens het verkennend veldonderzoek zijn algemene broedvogels waargenomen. De mogelijk te kappen bomen in het plangebied zijn in potentie geschikt als broedlocatie voor diverse algemene broedvogels. Verder zijn er geen (potentiele) jaarrond beschermde nesten aangetroffen in het plangebied of binnen de verstoringsafstand (tot circa 100 meter) van het plangebied. De opstallen binnen het plangebied zijn niet geschikt voor de huismus.

Het is op basis van de verspreidingsgegevens en de waarnemingen tijdens het veldbezoek niet uit te sluiten dat algemene broedvogels het plangebied gebruiken als verblijfplaats en foerageergebied.

6 Beschermde gebieden

6.1 Natura 2000-gebieden

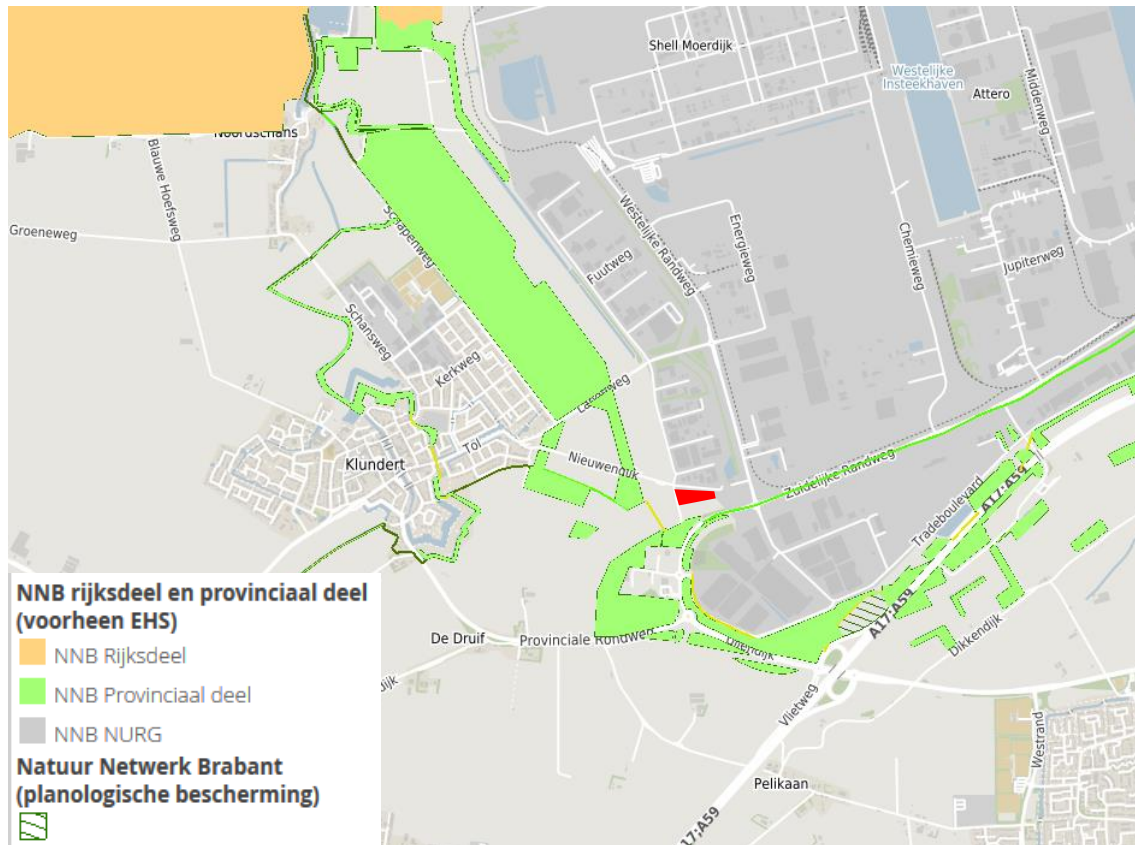
Het plangebied maakt geen onderdeel uit van Natura 2000-gebied. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn het Hollandsch Diep (HR+VR), Krammer-Volkerak (HR) en de Biesbosch (HR) op respectievelijk circa 3, 11,6 en 8,2 kilometer afstand (zie figuur 6.1).

Figuur 6.1 Ligging plangebied (globaal rood contour) ten opzichte van de Natura 2000-gebieden. Bron: Pdok

6.2 Provinciaal natuurbeleid: Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied is geen onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) of Natuurnetwerk Brabant (NNB). Het dichtstbijzijnde NNN/NNB-gebied ligt op circa 93 meter afstand (zie figuur 6.2).

Figuur 6.2: Ligging plangebied (rood vlak) ten opzichte van Natuurnetwerk Nederland (geel vlak) en Natuurnetwerk Brabant (groen vlak). Bron: provincie Noord-Brabant

7 Effectenbeoordeling

7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de effecten op de verwachte natuurwaarden besproken op basis van de in hoofdstuk 4.2 omschreven planontwikkeling. Op basis van de verwachte effecten wordt inzicht gegeven over de kans dat de werkzaamheden leiden tot een overtreding van de Wnb. Waar een overtreding niet zonder meer kan worden uitgesloten wordt waar mogelijk een praktisch advies gegeven om de werkzaamheden alsnog zonder ontheffing (en overtreding) te kunnen laten doorgaan. In sommige gevallen is nader onderzoek noodzakelijk. Deze informatie wordt overzichtelijk gepresenteerd in hoofdstuk 8 waarna soortgerichte maatregelen worden omschreven in hoofdstuk 9.

7.2 Toetsing beschermde soorten

Op basis van het literatuuronderzoek en veldbezoek wordt geconcludeerd dat er mogelijk beschermde vleermuizen, bunzing, wezel en hermelijn en algemene broedvogels in het plangebied voorkomen. Als blijkt dat door de werkzaamheden (bijvoorbeeld kappen van bomen, verwijderen van de takkenril en grondwerkzaamheden), verblijfplaatsen verstoord of vernietigd worden, is nader onderzoek en mogelijk een ontheffing in het kader van de Wnb noodzakelijk, afhankelijk van afgegeven vrijstellingen. Het voorkomen van nationale (vrijgestelde) grondgebonden zoogdiersoorten en amfibieën (landhabitat) op basis van het oriënterend veldbezoek kan niet worden uitgesloten. Strikt beschermde planten, reptielen en ongewervelden worden niet verwacht binnen het plangebied. Vooralsnog wordt geadviseerd om eerst een nadere verkenning uit te voeren als er geen blad meer aan de bomen aanwezig is, zodat duidelijk is dat er daadwerkelijk geen potentiële vleermuisverblijfplaatsen (holtes en scheuren) aanwezig zijn in bomen.

Vrijgestelde soorten in het algemeen

Algemene soorten zoals bosmuis en egel kunnen voorkomen in het plangebied. Voor de te verwachten soorten geldt een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling (provincie Noord-Brabant, 2016). Dit wil zeggen dat voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling geen ontheffing van de Wnb hoeft te worden aangevraagd. Voor deze soorten geldt echter wel te allen tijde de zorgplicht. Aanbevolen wordt om aangetroffen soorten waar mogelijk en nodig buiten het werkterrein over te zetten en de mogelijkheid te bieden om te kunnen vluchten uit het werkterrein richting bomen en begroeiing.

Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen is voor de soortgroepen algemeen beschermde grondgebonden zoogdieren en amfibieën geen nader onderzoek of een ontheffing in het kader van de Wnb nodig.

Kleine marterachtigen

In het plangebied komen mogelijk de beschermde kleine marterachtigen bunzing, wezel en hermelijn voor. De nabijgelegen bomen zijn mogelijk onderdeel van het leefgebied van deze soorten.

Voor deze soorten geldt geen vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling (provincie Noord-Brabant, 2016). Het havenbedrijf Port of Moerdijk heeft een generieke ontheffing voor kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel). Er zijn tijdens het veldbezoek geen nestlocaties, slaapplekken of latrines waargenomen in het onderzoeksgebied, voor zover toegankelijk. Op het ontoegankelijke terrein zijn takkenrillen aanwezig die in potentie een verblijfplaats kunnen bieden voor deze soorten. De soorten zouden het plangebied kunnen gebruiken als verblijfplaats. In de omgeving van het plangebied is nieuw habitat gecreëerd en nieuwe verblijfplaatsen gemaakt. In dit kader worden geen negatieve effecten op beschermde grondgebonden zoogdieren verwacht, behoudens het in acht nemen van de zorgplicht.

Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen is voor de bunzing, hermelijn en wezel geen nader onderzoek of een ontheffing in het kader van de Wnb nodig.

Vleermuizen

Het plangebied en directe omgeving wordt mogelijk gebruikt als foerageergebied door diverse vleermuissoorten (zoals gewone dwergvleermuis). In het plangebied zijn bomen aanwezig die verblijfplaatsen kunnen bieden voor vleermuizen. Dit vormt naar verwachting geen essentieel foerageergebied of essentiële vliegroutes door ontbreken van bomenrijen en door aanwezigheid van alternatief leefgebied (bos en buitengebied) in de ruime omgeving van het plangebied en door aanwezigheid van lichtmasten.

In het najaar wordt met een batlogger aanvullend veldonderzoek uitgevoerd op aanwezigheid van andere boombewonende soorten dan ruige dwergvleermuizen, voorafgaand aan de bomencheck. Als blijkt dat er activiteit is van andere vleermuissoorten dan ruige dwergvleermuis, dan is nader onderzoek nodig naar boombewonende vleermuizen zoals rosse vleermuis en watervleermuis in de periode mei t/m september. Dit in verband met mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen in zowel de zomer- als winterperiode.

Als blijkt dat verblijfplaatsen van vleermuizen wordt aangetast, dan is sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wnb. In dat geval is een ontheffing op grond van de Wnb noodzakelijk. Het verlies aan verblijfplaatsen zal dan zodanig gecompenseerd moeten worden, dat de staat van instandhouding van de betreffende vleermuissoorten niet in het geding komt.

Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen is voor de soortgroep vleermuizen afhankelijk van een nader verkennend onderzoek in de winter een nader onderzoek of een ontheffing in het kader van de Wnb nodig.

Vogels

Algemene broedvogels

Het plangebied biedt mogelijkheden als broedlocatie van diverse algemene vogelsoorten. Werkzaamheden die tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd kunnen leiden tot verstoring of vernietiging van (nesten van) broedende vogels.

Dergelijke verstoring is niet toegestaan en hier wordt geen ontheffing voor verleend. Door buiten het broedseizoen te werken, kunnen negatieve effecten worden voorkomen. Voor het broedseizoen (verschilt per soort) wordt in de wet geen standaardperiode aangehouden, doorgaans kan globaal uitgegaan worden van 15 maart tot 15 augustus. Echter zijn broedgevallen buiten deze periode ook beschermd. Geadviseerd wordt om de werkzaamheden buiten het broedseizoen te starten. Indien dit niet mogelijk is (momenteel staan de werkzaamheden gepland vanaf april, dus binnen het broedseizoen) wordt aanbevolen om volgens een gedragscode met ecologisch werkprotocol te werken. Hierin staan specifieke maatregelen beschreven om overtreding te voorkomen, zoals het plangebied tijdig ongeschikt maken en houden voor broedvogels. Voorafgaand aan de werkzaamheden (maximaal een week) dient een ecooloog een broedvogelcheck uit te voeren. Afhankelijk van de uitkomst kan worden doorgewerkt.

Vogels met niet-jaarrond beschermde nesten (categorie 5)

Voor niet-jaarrond beschermde nesten van vogels zoals boomklever, boerenwaluw en spreeuw en andere categorie 5 niet-jaarrond beschermde vogels geldt dat nesten van deze soorten alleen onder ecologische omstandigheden jaarrond beschermd zijn. Dit is het geval indien de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort(en) in het geding komt. Voor deze vogelsoorten geldt dat ze (vrij) algemeen in en rond het plangebied voor kunnen komen en dat in de wijde omgeving voldoende geschikt leefgebied aanwezig is. Daarmee wordt geen essentieel leefgebied voor categorie 5 soorten aangetast en is er geen sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wnb.

Vogels met een jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/m 4)

Buiten het broedseizoen zijn onbezette nesten niet beschermd, behalve als het nesten van vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest betreft. Tijdens het veldonderzoek zijn geen potentieel jaarrond beschermde nesten aangetroffen.

Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen is voor de soortgroep broedvogels geen nader onderzoek of een ontheffing in het kader van de Wnb nodig.

Vissen

Het is uitgesloten dat er in de watergangen binnen het plangebied de grote modderkruiper voorkomt.

Voor de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen is voor de soortgroep vissen (grote modderkruiper) geen nader onderzoek of een ontheffing in het kader van de Wnb nodig.

7.3 Toetsing beschermde gebieden

Het plangebied heeft geen status als beschermd Natura 2000-gebied. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden 'het Hollandsch Diep (HR+VR), Krammer-Volkerak (HR) en de Biesbosch (HR) op respectievelijk circa 3, 11,6 en 8,2 kilometer afstand. Gezien de ruime afstand van het plangebied tot het Natura 2000-gebied worden externe effecten zoals trillingen, verstoring door geluid en mechanische effecten niet verwacht, deze rijken doorgaans maximaal tot enkele honderden meters.

Dergelijke effecten zijn daarom op voorhand uitgesloten. In dit kader is geen noodzaak is tot een nader onderzoek naar deze effecten. Externe effecten door stikstofdepositie kunnen niet zonder meer worden uitgesloten.

In deze fase is nog niet bekend hoe de gebruiksfase en aanlegfase uitgevoerd wordt. Aanbevolen wordt, als bekend is hoe de gebruikersfase en aanlegfase uitgevoerd wordt, om een stikstof berekening uit te voeren.

Wanneer de AERIUS Calculator weer beschikbaar is en bekend is hoe de ontwikkeling uitgevoerd gaat worden, dan kan zekerheidshalve een berekening gemaakt worden van de stikstofemissie als gevolg van de ruimtelijke ontwikkeling en de depositie op Natura 2000-gebieden. De toename van de stikstofdepositie kan het gevolg zijn van bouwwerkzaamheden in de aanlegfase en het gebruik in de gebruikersfase. Bij bijvoorbeeld bouwprojecten moet gedacht worden aan het aanvoeren van bouwmaterialen en het realiseren van gebouwen en bij het gebruik het autoverkeer.

Als er geen sprake is van stikstofdepositie (0,00 mol/ha/jr) op de Natura 2000-gebieden als gevolg van de ruimtelijke ontwikkeling dan kan worden volstaan met een Quickscan stikstofemissie en – depositie middels AERIUS Calculator, waarna de gemeente (voor wat betreft het aspect stikstof) het bestemmingsplan kan vaststellen of de omgevingsvergunning kan verlenen. Als sprake is van een toename aan stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen of leefgebieden van soorten, dan moet nader onderzoek middels een voortoets stikstofdepositie uitwijzen of er sprake is van significant negatieve effecten.

De voorgenomen ontwikkelingen vinden plaats buiten de begrenzing van het NNN/NNB, daarom is er vanuit het provinciale natuurbeleid geen bezwaar tegen de voorgenomen ingreep. Een nadere toetsing ('nee, tenzij'-toets) is niet noodzakelijk.

8 Conclusie

De verspreidingsgegevens en het oriënterend veldbezoek geven een onvoldoende duidelijk beeld van het (mogelijk) voorkomen van beschermde diersoorten. Afhankelijk van de exacte uitvoering is nader onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk om de functie van het plangebied voor deze soorten te kunnen vaststellen. Op basis van het bureauonderzoek en het oriënterend veldbezoek kunnen de volgende conclusies met betrekking tot beschermde natuurwaarden worden getrokken:

- Het plangebied heeft mogelijk een functie voor beschermde vleermuizen, algemene amfibieën, beschermde marterachtigen (bunzing en steenmarter) en algemene broedvogels.
- Het voornemen leidt mogelijk tot overtredingen van de onder de Wnb beschermde soorten, om een volledige effecten beoordeling te kunnen maken moeten eerst het nadere verkenning voor vleermuizen worden afgerond.
- Nader onderzoek is nodig afhankelijk van een nadere verkenning in het najaar naar vleermuizen, holtes en scheuren ook voor vleermuisverblijfplaatsen.
- Mogelijk wordt op basis van het nader onderzoek geconcludeerd dat een ontheffing in het kader van het onderdeel soortenbescherming van de Wnb moet worden aangevraagd. Onderhavig document vormt onvoldoende basis om een ontheffing aan te kunnen vragen.
- Naar verwachting zal met het oog op het belang van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling een ontheffing voor aantasten van eventuele vleermuisverblijfplaatsen (anders dan van ruige dwergvleermuis) wel verleend worden als voldoende wordt gemitigeerd en gecompenseerd. In dit kader vormt dit geen belemmering voor het vaststellen en/of uitvoeren van een bestemmingsplanwijziging.
- Aanbevolen wordt om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren, als dit niet mogelijk is, dan zijn aanvullende maatregelen nodig, zoals een broedvogelinspectie, ecologische begeleiding en een ecologisch werkprotocol. De nadere verkenning in het najaar naar vleermuizen is van belang om te kunnen bepalen of maatregelen uitgevoerd kunnen worden om buiten het broedseizoen te werken.
- Het plangebied en haar omgeving heeft geen functie voor beschermde planten, reptielen, en ongewervelden.
- Het voorkomen van nationale (vrijgestelde) grondgebonden zoogdiersoorten en amfibieën kan op basis van het oriënterend veldbezoek niet worden uitgesloten. Voor deze soorten geldt net als voor alle in het wild levende planten en dieren de zorgplicht.
- Het plangebied ligt op 3 kilometer van beschermd Natura 2000-gebied. Aanbevolen wordt om een stikstofberekening te doen zodra de uitvoering van de gebruiks- en aanlegfase bekend is en de Aerius calculator weer opengesteld wordt door het Ministerie van LNV.
- Het plangebied ligt buiten het NNN/NNB, een nadere NNN-toets en overleg met de provincie Noord-Brabant is niet nodig.

Onderstaande tabel geeft een beknopt overzicht van de (dreigende) effecten van de werkzaamheden op (mogelijk) aanwezige soorten in het plangebied.

Tabel 8.1. Overzicht (dreigende) overtreding van verbodsbepalingen

Soortgroep	(Mogelijk) aanwezige soorten	Wnb *	(Dreigende) overtreding verbodsbepalingen
Vaatplanten	Geen	-	-
Vogels: nesten jaarrond beschermd	buizerd, havik, huismus, sperwer	NL	-
Vogels: overige soorten	Algemene broedvogels	VR	- ***
Grondgebonden zoogdieren	Algemene vrijgestelde soorten	NL	- ***
Grondgebonden zoogdieren	Bunzing, wezel en hermelijn	HR en NL	- ***
Vleermuizen	Onder watervleermuis, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis	HR	- **
Reptielen	Geen	-	-
Vissen	Geen	NL	-
Amfibieën	Algemeen beschermde soorten	NL	-

* Wet Natuurbescherming: HR = Habitatrichtlijnsoort, VR = Vogelrichtlijnsoort, NL = Nationale andere soort

** Bij aantasting verblijfplaatsen bij bomenkap of grootschalig snoeiwerkzaamheden

*** Met inachtneming advies maatregelen zorgvuldig werken uit paragraaf 9.1

9 Advies en vervolgtraject

9.1 Advies

Zorgvuldig werken (zorgplicht)

Voor alle aanwezige soorten, ook die niet beschermd zijn via de Wnb, geldt altijd de zorgplicht (artikel 1.11). In de zorgplicht wordt gesteld dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Dit betekent dat tijdens de werkzaamheden rekening dient te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van diverse algemene soorten. Aanwezige dieren dienen de gelegenheid te krijgen om het terrein zelfstandig te verlaten. Indien deze dieren het terrein niet zelfstandig kunnen verlaten, dienen deze te worden verplaatst naar geschikt habitat buiten de ingreep. De voorkeur gaat uit naar het uitvoeren van werkzaamheden in de minst kwetsbare periode.

Minst kwetsbare periode

Een groot deel van de verwachte schade aan de mogelijk aanwezige soorten is te voorkomen door buiten de kwetsbare periode van deze soorten te werken. Dat wil zeggen buiten de voortplantingsperiode en de overwinteringsperiode. Voor deze periode zijn enkel richtdata te geven omdat deze sterk worden beïnvloed door de weersomstandigheden.

Als richtlijn kan worden aangehouden dat de werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd in de periode september tot en met oktober. Indien het plangebied in deze periode ongeschikt is gemaakt als overwinteringsbiotoop van amfibieën en broed biotoop van algemene broedvogels kunnen de werkzaamheden ook buiten deze periode worden uitgevoerd.

Aangepaste verlichting

Voorts wordt geadviseerd met de verlichting (tijdens de werkzaamheden en in de gebruikssituatie) rekening te houden met soorten die gevoelig zijn voor licht (bijvoorbeeld vleermuizen). Dit kan door het licht zo veel mogelijk te richten, niet tijdens de nacht en schermer te werken en strooilicht zo veel mogelijk te beperken. Verlichting dient zo veel mogelijk gedimd en gericht worden (figuur 9.1) en waar mogelijk zoveel mogelijk worden afgeschermd van geschikt habitat voor vleermuizen en andere lichtgevoelige soorten.

Figuur 9.1: Voorbeeld gerichte verlichting. Links: ongerichte verlichting. Rechts: gerichte verlichting waarbij lichtverstoring wordt voorkomen. (Bron: Zoogdiervereniging, 2013)

Werken onder gebiedsgenerieke ontheffing en opstellen ecologisch werkprotocol

Mogelijk kunnen de werkzaamheden zonder ontheffing op het gebied van beschermde soorten worden uitgevoerd. Om de werkzaamheden zonder ontheffing uit te kunnen voeren dienen de werkzaamheden te worden uitgevoerd onder een de gebiedsgenerieke ontheffing en ecologisch werkprotocol. De implementatie van maatregelen dienen te worden uitgewerkt in een plan specifiek ecologisch werkprotocol. Sommige soorten zijn echter dermate kwetsbaar dat naast de gedragscode specifieke verplichte maatregelen moeten worden getroffen om een overtreding van de Wnb te voorkomen.

Natuurinclusief bouwen en ontwikkelen biodiversiteit in de omgeving

De biodiversiteit in Nederland staat onder druk. Ook in de bebouwde omgeving. Door het massaal toepassen van vogelschroten, opvullen van spouwmuren (ter isolatie), bomenkap en de verstening van tuintjes (betegelen in plaats van gras, bomen en struiken), is veel verblijfplaatsen en leefgebied verloren gegaan.

Door natuurinclusief te bouwen kan het tij worden gekeerd. Een omgeving waar plek is voor biodiversiteit is tevens een gezonde omgeving waar het prettig verblijven is voor de mens. Door het treffen van de juiste voorzieningen, zoals: vogelvides, (inbouw-)vleermuiskasten en nestkasten kan een bijdrage worden geleverd aan verschillende soorten en dus biodiversiteit.

Deze voorzieningen zijn dusdanig ontworpen dat, mits juist geplaatst, fauna geen schade of overlast kan veroorzaken en gaan daarom goed samen met de gebruiksfunctie voor mensen. Naast prefab oplossingen dient ook gekeken te worden naar de juiste groenvoorzieningen. Deze zijn van belang voor de verspreidings- en foerageermogelijkheden van aanwezige soorten. Denk daarbij aan afwisseling tussen vegetatielagen (kruid-, struik- en boomlaag) en waterpartijen als poelen en sloten. Ook dit draagt bij aan een prettige leefomgeving. Denk daarbij niet alleen aan de tuin op het maaiveld, maar ook aan een kruidenrijk groen dak. Er zijn zelfs zogenaamde 'bruine daken', als een groen dak niet haalbaar is. Deze zijn onder andere van belang voor witte kwikstaart.

Hiernaast kan bij het vormgeven van het plangebied speciaal aandacht worden besteed aan de oevers. Natuurvriendelijke oevers bieden voor verschillende soorten geschikt leefgebied (bijvoorbeeld aan insecten, macrofauna maar ook de rugstreeppad). Bovendien is het een mooie visuele aanvulling voor bewoners.

9.2 Vervolgtraject

Nader onderzoeken

Vleermuizen

Ten aanzien van vleermuizen is afhankelijk van een nader verkennend veldbezoek in het najaar een vleermuisonderzoek noodzakelijk. Er wordt geadviseerd om onderzoek conform het vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad, 2017) uit te voeren, waarbij nader onderzoek plaatsvinden in globaal de periode van 15 april tot en met 1 oktober. Tijdens het vleermuisonderzoek moeten de volgende functies onderzocht worden:

- Kraamverblijfplaats: minstens twee bezoeken in de periode 15 mei - 15 juli;

- Zomerverblijfplaats: minstens twee à drie bezoeken in de periode 15 april - 15 augustus (minstens één in de ochtend en twee in de nacht);
- Paarverblijf- en zwermplaats: minstens twee bezoeken in de periode 15 augustus - 15 september;
- Foerageergebied: minstens twee bezoeken in de periode 15 april - 1 oktober;

Om vertraging te voorkomen wordt geadviseerd tijdig te starten met dit nader onderzoek.

Ontheffing

De noodzaak van een ontheffing is afhankelijk van nader onderzoek naar beschermde soorten en de daadwerkelijke inrichting en werkmethode.

Ecologisch werkprotocol opstellen, hierdoor wordt gewaarborgd dat de Wnb niet wordt overtreden.

Algemene broedvogels

Alle gevallen van broedende vogels zijn beschermd. Ter voorkomen van verstoring van algemene broedvogels wordt geadviseerd de voorgenomen werkzaamheden buiten het broedseizoen (globaal van 15 maart tot en met 15 augustus; periode waar kans op broedgevallen groot is) uit te voeren. Mocht ervoor gekozen worden de werkzaamheden toch in of rond het broedseizoen te laten plaatsvinden, dan kunnen twee opties worden toegepast:

- Voorafgaand aan de werkzaamheden controleert een deskundige op het gebied van vogels (bijvoorbeeld een ecologisch begeleider) of er broedsels aanwezig zijn en - zo ja - of deze dermate worden verstoord dat nesten mogelijk verlaten worden door de geplande werkzaamheden. Het resultaat van deze controle kan gevolgen hebben voor de uitvoering en planning indien er broedsels worden aangetroffen.
- Het plangebied wordt broedvogel vrijgehouden, deze maatregel dient ruim voor de broedperiode te worden gestart, omdat broedsels buiten de broedperiode ook beschermd zijn. Begeleiding door een ecologisch begeleider is aan te bevelen. Of deze maatregel volledig kan worden uitgevoerd hangt af van het feit of er nader onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk is.

Samengevat

1e stap: Nader verkennend onderzoek najaar middels batlogger en bomeninspectie.

2e stap: Afhankelijk van uitkomsten van stap 1 is mogelijk een vleermuisonderzoek noodzakelijk in de periode mei-september 2020

9.3 Geldigheid onderzoeksgegevens

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag hanteert over het algemeen de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: *“Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”*

Overzicht bijlagen

Bijlage 1

Literatuur

Bijlage 2

Wetgeving en beleid

Bijlage 3

Kaart regionale ligging

Bijlage 4

Impressie plangebied

Bijlage 1

Literatuur

Creemers, R.C.M., & van Delft, J.J.C.W. van, 2009, De amfibieën en reptielen van Nederland, Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorische Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden en RAVON;

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, De Dagvlinders van Nederland, 2006, Odonata, KNNV, Utrecht.

Bouwens S., 2017, Handreiking kleine marters in relatie tot soortenbescherming, Provincie Noord-Brabant, 's-Hertogenbosch

Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J.B.M., Canters, K.J., Buys, J.C. 2016, Atlas van de Nederlandse zoogdieren, KNNV Uitgeverij, Utrecht;

Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W. (red.), 1997 en 2009, Atlas van de Nederlandse vleermuizen, KNNV, Utrecht;

NDFF, 2019, Bekende verspreiding van soorten ten opzichte van het plangebied – levering uit de NDFF, NDFF – ndff-ecogrid.nl;

Provincie Noord-Brabant, 2016, Verordening natuurbescherming Noord-Brabant. 16 december 2016. Kenmerk 4098843. Provincie Noord-Brabant, 's-Hertogenbosch.

RAVON, 2016, Ravon no. 63, bijlage, Waarnemingenoverzicht 2015, RAVON, Nijmegen.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging 2017 Vleermuisprotocol 2017, maart 2017;

Internetbronnen:

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000

www.pdokviewer.pdok.nl

<https://www.ruimtelijkeplannen.nl/viewer>

<https://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/natuurbeheerplan>

www.mijnrvo.nl

www.vleermuis.net

www.zoogdiervereniging.nl

www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming

www.sovon.nl

www.vogelbescherming.nl

www.ravon.nl

www.vlinderstichting.nl

www.waarneming.nl

Bijlage 2

Wetgeving en beleid

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) vervangt vanaf 1 januari 2017 de Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en faunawet en de Boswet en voorziet hiermee in een gemoderniseerd wettelijk kader voor de bescherming van natuurgebieden, dier- en plantensoorten en houtopstanden. Een belangrijk deel van de in de wet opgenomen regels bestaat uit de omzetting van de internationale verplichtingen op het vlak van bescherming van de biologische diversiteit, in het bijzonder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De Wnb richt zich in basis op:

- Het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit,
- Het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- Het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De wet geeft ook invulling aan de in het bestuursakkoord natuur gemaakte afspraken over decentralisatie van taken en verantwoordelijkheden van het Rijk naar de provincies. De instrumenten en begrippenkaders van de Wnb zijn zo goed mogelijk afgestemd op andere onderdelen van het omgevingsrecht, in het bijzonder de toekomstige Omgevingswet.

In de Wnb zijn, behalve meer algemene bepalingen over bevoegdheden, natuur- en landschapsbeleid, beleidsmonitoring en instrumenten ter bescherming van natuur en landschap ook specifieke regels opgenomen ter bescherming van bijzonder natuurwaarden. Het gaat dan in het bijzonder om de bescherming van natuurgebieden van Europees belang (Natura 2000-gebieden) en de bescherming van soorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen die een specifieke bescherming behoeven. Deze onderwerpen zullen hieronder worden toegelicht.

Zorgplicht

Een belangrijk overkoepelend instrument is de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Deze zorg houdt in elk geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor in het wild levende dieren en planten:

- Dergelijke handelingen achterwege laat dan wel
- Indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- Voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zo veel mogelijk beperkt of ongedaan maakt (mitigatie).

Gebiedsbescherming

In de Wnb zijn regels opgenomen die de bescherming van natuurgebieden van Europees belang die behoren tot het Natura 2000-netwerk. Deze gebieden worden beschermd om de gunstige staat van instandhouding van vogelsoorten, habitattypen en andere planten- en diersoorten te behouden en waar nodig te herstellen. Voor plannen of projecten met mogelijke schadelijke handelingen is in de Wnb een vergunningensysteem opgenomen. Hieraan gekoppeld kan het bevoegd gezag preventieve dwingende maatregelen opleggen om schadelijke effecten te voorkomen.

Op basis van de Wnb wordt alleen nog bescherming geboden aan de zogenaamde Natura 2000-gebieden, welke onderdeel zijn van het Europese netwerk van natuurgebieden. De eerder nationaal beschermde natuurmonumenten worden niet meer beschermd op grond van nationale wetgeving. Wel kunnen provincies 'bijzondere provinciale natuurgebieden' en bijzondere provinciale landschappen' aanwijzen. Provincies kunnen eventueel zelf regelgeving opstellen voor deze gebieden.

De gebiedsbescherming is gericht op de bescherming van aangewezen habitats en soorten binnen de gebieden. Significant negatieve effecten op het beschermde gebied zijn niet toegestaan, tenzij sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, er geen alternatieven voorhanden zijn en alle schade wordt gecompenseerd. De wet voorziet eveneens in het beschermen van het gebied tegen handelingen buiten het Natura 2000-gebied met een mogelijk negatief effect op de beschermde habitats en hieraan gekoppelde soorten. Dit is geregeld op basis van de zogenaamde externe werking.

Ten aanzien van Natura 2000-gebieden komen de uitvoeringsbevoegdheden voor het overgrote deel bij de provincies te liggen, met uitzondering van het aanwijzen van Natura 2000-gebieden en het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen. Ten aanzien van de uitvoering is de provincie waarin een ingreep plaatsvindt, bevoegd. Voor rijkswateren blijft de rijksoverheid bevoegd.

Soortenbescherming

De in de Wnb gestelde regels ter bescherming van soorten voorzien in voorschriften ter bescherming van de van nature in het wild levende planten- en diersoorten. In dit deel staan de verplichte instrumenten van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern, Bonn en het biodiversiteitsverdrag centraal. Het is erop gericht om voor de beschermde soorten een gunstige staat van instandhouding te bereiken of te herstellen.

Verbodsbepalingen

De verboden, afwijkingsmogelijkheden en andere beschermingsmiddelen zijn direct overgenomen uit deze richtlijnen en verdragen en worden in de Wnb opgedeeld in drie beschermingsregimes. Elk van de drie beschermingsregimes kent zijn eigen soortenlijsten met daarbij eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffingsverlening. Voor de eerste twee beschermingsregimes sluiten deze nauw aan bij de verboden en uitzonderingen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere soorten geldt een minder strikt regime.

Vogelrichtlijnsoorten: De bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogels van soorten die voorkomen in de EU als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en de niet in die bijlage genoemde geregeld voorkomende trekvogelsoorten (artikel 3.1; zie bijlage 1). Voor deze soorten gelden de volgende verboden:

- lid 1: Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- lid 3: Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
- lid 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- lid 5: Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijnsoorten: De bescherming van in het wild levende dieren en planten van soorten die voorkomen in de EU (zie bijlage 1) op grond van de Habitatrichtlijn (bijlagen I, II, IV en V) en soorten van de Conventie van Bern Appendix II en de Conventie van Bonn Appendix I (art. 3.5; zie bijlage 1). Voor deze soorten zijn in de Wnb de volgende verboden opgenomen:

- lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- lid 3: Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
- lid 5: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Andere soorten: De bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeld in de bijlage van de Wnb (art. 3.10; zie bijlage 2). Voor deze soorten is onverminderd artikel 3.5 eerste, vierde en vijfde lid het verboden om:

- lid 1a: In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen.
- lid 1b: De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
- lid 1c: Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Voor de zoogdier-, amfibie- en reptielsoorten opgenomen in de bijlage van artikel 3.10 geldt geen Europese verplichting tot bescherming. Deze soorten worden beschermd vanwege ecologische redenen of de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om kwetsbare en bedreigde dier- en plantsoorten te beschermen.

Houtopstanden

Het doel van in de Wnb opgenomen de regels ten aanzien van houtopstanden blijft de blijft de instandhouding van het bosareaal. De kern wordt gevormd door een meldplicht, herplantplicht en mogelijke oplegging van een kapverbod. Deze regels vloeien als zodanig niet onmiddellijk voort uit internationale verplichtingen, maar is van wezenlijk belang in het licht van nationale en internationale natuur-, landschaps- en milieudoelstellingen.

De regels met betrekking tot houtopstanden zijn van toepassing op alle bossen en houtopstanden buiten de 'bebouwde kom Wnb' groter dan 1.000 m² en rijbeplantingen van meer dan 20 bomen. De wet verplicht om de grond waarop het bos heeft gestaan binnen 3 jaar opnieuw in te planten met bomen. Indien mogelijk is herplanting door natuurlijke verjonging ook toegestaan. Waar natuurlijke verjonging niet mogelijk of te verwachten is, bijvoorbeeld bij lintbeplantingen minder dan 30 meter breed, moet geplant worden met boomsoorten die aansluiten bij de groeiplaats. De begrenzing 'bebouwde kom Wnb' wordt door de gemeente vastgesteld, maar hoeft niet samen te vallen met de bebouwde kom in het kader van de wegenverkeerswet. In geval een boom/bomen of andere houtopstanden binnen de bebouwde kom worden gekapt, dan kan een gemeentelijke (omgevings-)vergunning nodig zijn. Dit zal specifiek bij de betreffende gemeente moeten worden nagegaan. Struikbeplantingen groter dan 1.000 m² vallen onder de wet, met uitzondering van éénrijige geschoren meidoornheggen die als zodanig zijn aangelegd en worden beheerd. Spontane bosopslag langs sloten, op natuurterreinen en braakliggende terreinen valt onder de Boswet, zodra sprake is van een bedekkings-percentages van 60% en een opslag van vijf jaar of ouder. De Boswet is niet van toepassing op: erven en tuinen, windschermen van bomen langs boomgaarden, éénrijige beplanting van populier of wilg op of langs landbouwgronden, Italiaanse populier, linde, paardenkastanje en treurwilg, vruchtbomen, kerstsparren en kweekgoed.

Ook bevat de Wnb een basis om regels te stellen ter uitvoering van Europese regels die beogen te verzekeren dat in internationaal verband verhandeld hout en verhandelde houtproducten duurzaam zijn.

Nesten

De Wnb kent geen standaardperiode voor het broedseizoen van vogels. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken.

Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 1.3 lid 2 van de Wnb. U heeft voor deze soorten geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als u maatregelen treft die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. U mag dus buiten het broedseizoen nesten verplaatsen of verwijderen, maar daar zijn uitzonderingen op.

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 1.3 lid 2 van de Wnb het gehele seizoen:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Deze categorieën zijn terug te vinden in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten'.

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

In de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

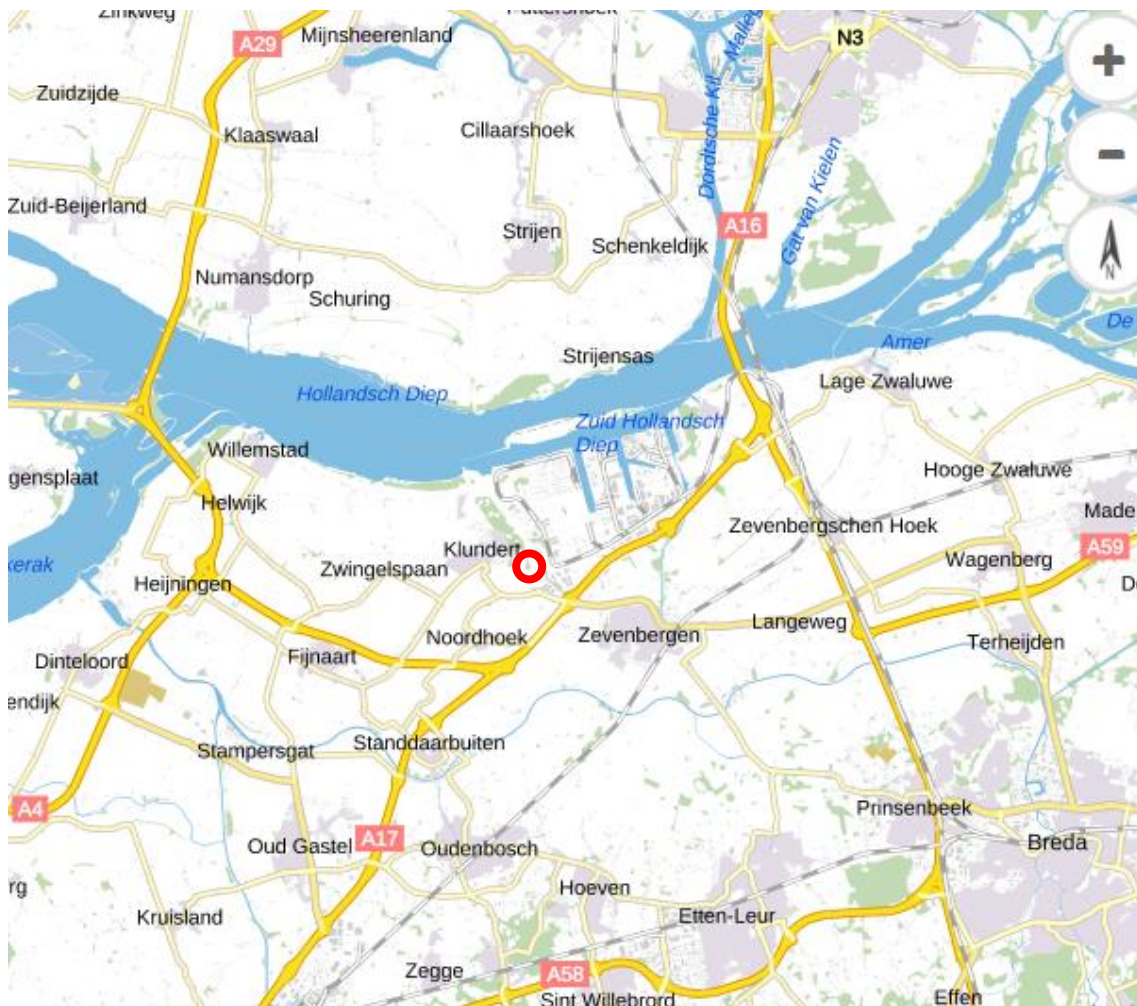
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten

De aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten is indicatief en niet uitputtend. Als aanvulling op de vorige lijst zijn ook vogelsoorten opgenomen met niet jaarrond beschermde nesten. De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen

Bijlage 3

Kaart regionale ligging

Regionale ligging plangebied, het plangebied is hier rood gekleurd. Bron: pdok.nl

Bijlage 4

Impressie plangebied

